

Ob 30 letnici Komunistične partije Jugoslavije

Komunistična partija Jugoslavije v borbi za lepše življenje delovnega ljudstva

Te dni praznuje naša herojska Komunistična partija Jugoslavije 30 letnico svojega obstoja. Konec aprila 1919 je bila ustanovljena v Beogradu na kongresu združitve socialističnih strank in skupin Socialistična delavska partija Jugoslavije (komunistov). Od teh zgodovinskih dni naša loči 30 let, ki so izpolnjena z neprestano revolucionarno borbo za zgraditev najmočnejšega orožja proletariata, avangarde delovnega ljudstva — Komunistične partije Jugoslavije. To je doba 30 letne borbe za pravice delovnega ljudstva, borbe proti izkoriščevalskemu sistemu stare Jugoslavije, borbe zoper protiljudske režime, doba oboževane borbe — naše ljudske revolucije in doba borbe za zgraditev nove socialistične domovine. Na taki revolucionarni borbeni poti je zrasla naša vodilnica Komunistična partija Jugoslavije. Delovno ljudstvo Jugoslavije ima v njej tisto najmočnejše orožje, ki je z njim na čelu moglo za vselej odstraniti s svojih ramen breme kapitalističnega izkoriščanja, zvečati oblast buržoazije in jo vzeti v svoje roke ter pričeti pod vodstvom Partije graditi novo, lepše življenje v socialistični domovini. To njeno slavno zmagovalo pot praznuje ob njeni 30 letnici vse delovno ljudstvo Jugoslavije. Svoje veliko zaupanje in ljubezen ji izraža s požrtvovalnim delom za zgraditev socializma, s tekmovanji o podjetjih in ustanovah, s tisoči in tisoči prostovoljnih delovnih ur na gradbiščih petletke. Delovno ljudstvo naše države se zaveda, da brez naše komunistične partije ne bi moglo zmagati v borbi, ne bi imelo najdragocenejše pridobitve ljudske revolucije — ljudske oblasti, ne bi moglo graditi socializma. Ponosno je na svojo Partijo in gre krepko pod njenim vodstvom od zmage do zmage.

Komunistična partija Jugoslavije, ki vodi danes graditev socializma v naši domovini, je lahko povedla ljudske množice Jugoslavije v tako zmagovalno borbo zato, ker se je razvijala v dosledni razredni borbi na osnovi znanosti marksizma-leninizma. Zнала je praktično uporabiti izkušnje mednarodnega delavskega gibanja v naših pogojih, učila se je na svojih borbenih izkušnjah in s tem bogatila zakladnico marksizma-leninizma.

Delavski razred je bil v stari Jugoslaviji surovo izkoriščan, brez vsakih političnih pravic in zaščit. V času ob ustanovitvi Komunistične partije Jugoslavije je delavec za dnevno plačo mogel kupiti največ tri do štiri kilograme kruha, medtem ko o drugih stvarih niti misliti ni mogel. Razen surovega izkoriščanja pri delu je delavski razred izkoreninjal tudi vedno grozeča brezposelnost. Samo v letih 1929 do 1933 je bilo v Jugoslaviji stalno nad 500.000 brezposelnih delavcev. Buržoazija se je dobro zavedala od kje ji preli nevarnost, zato je poskušala na vse močnejše načine uničiti odpor delavcev pod vodstvom Komunistične partije. Na eni strani je ustanovljala razne nacionalistične sindikalne organizacije kot »Jugoraz«, »Jugoslovanske nacionalne sindikate«, »Nacionalno zvezo železničarjev in brodarjev« itd., na drugi strani pa je že od nastanka Jugoslavije izdajala razne specialne zakone, uredbe in odredbe o prepovedi političnega delovanja delavskega razreda, prepovedi stanka, prepovedi delovanja Komunistične partije, prepovedi zborovanj itd. Priskrbelo kopito in bajonet aretacije, preganjanja in ubijanja zapovednih delavskih borcev, to so bile stalne metode vladajočih klik bivše Jugoslavije. Partija je že pred narodnoosvobodilno borbo uspela razbiti izdajalske socialdemokrate. Delavski razred pod vodstvom Komunistične partije ni nikoli prenehal s svojo borbo. V tej borbi so vstopali v Komunistično partijo najboljši delavci, kmetje in intelektualci, preverjeni v številnih borbah kot najboljši med najboljšimi. Partija se je nenehno krepila. Hkrati ko je vodila borbo proti izdajalskim protiljudskim režimom stare Jugoslavije, se je vztrajno borila tudi za čistost svojih vrst. Najboljši sinovi Partije so se borili za boljše izvedbo Komunistične partije Jugoslavije in jo čistili frakcijsko vseh mogočih vrst. S postavitvijo novega Centralnega komiteja na čelu s tovarišem Titom leta 1937 so v tej borbi tudi dokončno zmagali. Partija je postala vsem delovnim množicam Jugoslavije edini iskreni bорец in voditelj v borbi za njihovo življenjske pravice.

Po letu 1937 je Komunistična partija Jugoslavije dosegla prej nevidne uspehe. Očiščena frakcijsko in vohunov je na čelu z močnim enotnim vodstvom ustvarila trdno enotnost volje in akcije. Partija je pridobivala vedno širše množice in postajala njihov priznani voditelj zato, ker je znala pravilno oceniti položaj v vsakem konkretnem primeru, ker je njena linija in delo odražala težnje vseh resnično progresivnih sil. Na predvečer druge svetovne vojne je edina smelo krenila na pot obrambe

države in razkrinkovala izdajalce ter petokolonase, ki so prodajali državo fašizmu. Z osvojitvijo pravilne leninistko-stalinske koncepcije o nacionalnem vprašanju je okrepila svoje organizacije pri vseh narodih Jugoslavije in je tako lahko edina pravilno gledala na vse nacionalne, etnično-kulturne, ekonomske, politične posebnosti, posebnosti družbene strukture vsake pokrajine. Usodni dan v zgodovini naših narodov 27. marec, dan samotnega pristopa izdajalske buržoazije k trojnemu paktu, naše Partije ni našel nepravilne. Množice so se strinile okoli nje, odločno postavile zahtevo po tesni naslonitvi na Sovjetsko zvezo in pod njenim vplivom je padla izdajalska vlada; doseženo so bile nekatere svobode in razen na Hrvaškem izpuščeni iz taborišč internirani antifašisti in komunisti.

Ob okupaciji Jugoslavije je bila Partija pripravljena na odločilni boj. Že pred okupacijo se je v neprestanih borbah najtesneje povezala z ljudskimi množicami, bila je trdna in enotna z železno disciplino v svojih vrstah ter ogromnimi izkušnjami. V narodnoosvobodilni borbi — naši ljudskodemokratski revoluciji — je delovno ljudstvo Jugoslavije pod vodstvom Komunistične partije napisalo s krojno naslovnice strani svoje zgodovine. Naša ljudska revolucija je pokazala lik naše Partije v dejanjih, pokazala je veličastno moč ljudskih množic Jugoslavije. S pravilno politično linijo je dala Partija našim narodom jasno perspektivo bodočnosti in je med vojno reševala osnovno vprašanje vsake revolucije — vprašanje oblasti. Delovno ljudstvo Jugoslavije je že med borbo odzvelo oblast izkoriščevalskim elementom in si postavilo močno, neporičljivo ljudsko oblast kot temelj bodoče državne organizacije. V borbi proti okupatorjem za nacionalno in socialno osvoboditev je znala Partija ustvariti bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov, postaviti krepke temelje rešitvi odnosov med narodi Jugoslavije, rešitvi nacionalnega vprašanja. V težkih borbah je znala ubrati pravo pot in organizirati iz majhnih partizanskih oddelkov močno Narodnoosvobodilno vojsko udarne pest naše narodnoosvobodilne borbe — ljudske revolucije. Tako je naša herojska Komunistična partija pod vodstvom svojega genialnega učitelja to. Tita že v narodnoosvobodilni borbi reševala osnovna vprašanja socialne revolucije. Borba proti okupatorju in domačim izdajalcem je imela tudi svojo močno razredno vsebino. Del buržoazije je z vsemi silami podpiral kronike naših narodov, razne Paveliče in Nedelice, Rupnike, Mihailoviće, Mačke, Krnjeviće itd., drugi del pa se je tesno povezal z zahodnimi imperialisti in skušal z njihovo pomočjo zopet zlesti na pleča delovnega ljudstva Jugoslavije. Pravilna politika Komunistične partije Jugoslavije jim je preprečila vse nakane. Pod vodstvom naše Partije so jugoslovanski narodi izvedli v narodnoosvobodilni borbi socialno revolucijo in za vedno vrgli oblast buržoazije ter zagotovili zgraditev nove države — socialistične Jugoslavije.

Komunistična partija je na čelu delovnih množic ustvarila po vsebini in obliki novo državo in izvedla v njej globoke ekonomske spremembe, ki so omogočile razvoj v socializem. Z agrarno reformo je bil zadan prvi močan udarec kapitalističnim elementom na

vast. S proo in drugo nacionalizacijo pa so postala ljudska last proizvodna sredstva ter ustanove, ki služijo ljudskim potrebam. Takoj po osvoboditvi se je naša Partija lotila težke naloge obnove države. Delovno ljudstvo naše domovine, združeno v vseh ljudski enotni politični organizaciji Ljudski fronti je to pot ponovno dokazalo svojo odločno pripadnost stvari Partije pri graditvi porušene domovine. V pičlih dneh letih so bile pod vodstvom Partije obnovljene tovarne, promet, mostovi itd., znova so zrasle požgane vasi, naša polja pa so bila zopet obdelana do zadnje pediti. Zaradi takih uspehov v obnovi smo že dve leti po vojni lahko pričeli z izvajanjem petletnega plana in industrializacije in elektrifikacije. Uspešno izpolnjeni prvi dve leti petletnega plana neupogljivo pričata o pravilnosti poti naše Partije v graditvi socializma. Delovno ljudstvo Jugoslavije krepko stopa s hitrimi koraki in neslušenim poletom v socializem. Danes lahko s ponosom govorimo, da smo že likvidirali kapitalistični sektor v mestu, da imamo močno socialistično industrijo. Prav tako lahko s ponosom govorimo o uspehih socialistične preobnove vasi. Nad 3346 kmetijskih obdelovalnih zemljin in močan državni sektor v kmetijstvu, najbolj zgovorno potrjuje našo graditev socializma osakomur, kdor noče biti gluhi in slep.

Komunistična partija Jugoslavije, ki je prekaljena v takih težkih borbah za pravice delovnega ljudstva, se je znala po podli resoluciji Informbiroja v položaju, v kakršnem se ni bila nobena Partija. Zvesta načelom marksizma-leninizma, doslednemu proletarskemu internacionalizmu se danes bori za pravilne odnose med socialističnimi državami. Nacionalisti in šovinisti vseh vrst očitajo danes Partiji, ki je z orožjem v rokah vodila množice v borbo proti fašizmu in znala rešiti nacionalno vprašanje, buržoazni nacionalizem. Zato, da bi prikriili svoje revizionistično delovanje, se poslužujejo laži in potvarjanju nauk marksizma-leninizma. Naša Partija je v tem obdobju novih poizkusov revizionizma visoko doignila prapor borbe za pravilne odnose med socialističnimi državami. Naozlic najtežjim pogojem, v času, ko jo napadajo na eni strani partije Informbiroja, na drugi pa imperialisti, naša Partija uspešno vodi jugoslovansko delovno ljudstvo v socializem. Njena velika in odgovorna naloga je, vzdržati v tej borbi proti revizionizmu kajti njen izid je velike važnosti za nadaljnji razvoj delavskega gibanja v spetu.

S Komunistično partijo Jugoslavije so vse naše delovne množice, ki ji zaupajo jo priznavajo za svojo voditeljico in jo prepričane v pravilnost njene poti. To je njen najmočnejši temelj, ki ga ne morejo porušiti nobene gonje in napadi, pa naj prihajajo s strani Informbiroja ali pa s strani imperialistične reakcije. Delovno ljudstvo Jugoslavije ni ponosno samo na uspehe, ki jih je doseglo pod vodstvom Partije, ponosno je tudi zaradi tega, ker ima tako Komunistično partijo, ki je sposobna boriti se proti revizionizmu. Prepričano je, da bo v tej borbi tudi zmagala. Zaradi tega slavi vse delovno ljudstvo Jugoslavije praznik Partije kot svoj praznik, zato ji izraža zaupanje in ljubezen prav z okrepljenim delom pri graditvi socializma.

Začeli smo izdelovati trajne vžigalice

Iz Osijeka poročajo, da bodo 1. maja prišle v prodajo prve trajne vžigalice, kakršnih doslej niso izdelovali še nikjer na svetu.

Nove vžigalice se bodo nekoliko razlikovale po obliki od sedanjih navadnih in bodo 10 cm dolge. Eno samo vžigalico bo mogoče uporabiti okrog stokrat. Trajna vžigalica gori bolje kakor navadna, veter je ne ugasne tako lahko in počasi dogoreva.

Mladina jeseniškega okraja bo v čast 30 letnice KPJ dogradila zadržni dom v Ribnem

Že deset dni traja borba mladincev za izpolnitev sprejete obveznosti na čast 30 letnice KPJ — za zgraditev zadržnega doma v Ribnem pri Bledu. Pred tednom je bil les, namenjen za zadržni dom, še visoko na Jelovici, danes pa ga že obdeluje žaga. Med tem časom je dom zrastel že do prvega nadstropja. Za material ni več vprašanja, tudi za delovno silo ne. Težave sproti rešuje mladinska organizacija jeseniškega okraja. Zadržni dom bo zgrajen do roka. V nedeljo 24. aprila bo privedla mladina za zaključek del in v pravo delovno zmago okrajno mladinsko zborovanje s kulturno prosvetnim sporedom na gradbišču zadržnega doma v Ribnem. J. F.

Trajne vžigalice so poskušali v nekaterih kapitalističnih državah že večkrat uvesti v proizvodnjo. V Združenih državah Amerike so izdelali že več vrst takšnih vžigalic, ki pa se zaradi številnih napak niso uveljavile, tako da jih niso začeli izdelovati na debelo.

V naši državi so že v začetku leta 1947, v inštitutu za industrijska raziskovanja v Zagrebu začeli proučevati kemično sestavino vžigalic, ki bi jih bilo mogoče po večkrat prižigati. Prvi poizkusi niso bili uspešni. Potem je nalogo prevzel ing. Slavko Kovačević. V inštitutu so pridobili met-aldehid, ki smo ga prej uvažali. Ing. Vrbaški pa je izdelal aparaturo za proizvodnjo met-aldehida, ki je osnovna snov za izdelavo trajnih vžigalic. V začetku tega leta so v Zagrebu izdelali že večje količine met-aldehida. Ing. Jeger je predložil zamisel novega stroja za proizvodnjo nove vrste vžigalic. Takšen stroj izdelal v osmih urah okrog 20.000 vžigalic.

Ing. Kovačević je naredil do tri tisoč poizkusnih zmeš, dokler se mu končno ni posrečilo sestaviti kemične formule za trajno vžigalico. Dosedanja vrsta trajnih vžigalic, ki so jih skušali uvesti v kapitalističnih državah, so sestavljene iz več plasti, kar povzroča velike težave pri proizvodnji. Naše vžigalice pa so izdelane iz enotne snovi.

Pri raziskovalnem delu je sodeloval tudi mladi laborant Čizmek, ki je bil leta 1947, še vratar v inštitutu. V tovarni

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Ob 30 letnici Komunistične partije Jugoslavije Djuro Djakovič — neustrašni bорец za pravice delovnega ljudstva Jugoslavije Sindikat grških državnih uslužbencev je pod pritiskom vlade izdal koristni stakvajočih Fizkultura — Objave

Na delovni konferenci v ministrstvu težke industrije so pregledali delo prvega četrtletja in naloge težke industrije

V ministrstvu za težko industrijo je bila delovna konferenca, ki so se je udeležili minister za težko industrijo Leskošek Franc s pomočnikom, generalni direktorji vseh podjetij in direktorji podjetij v resoru ministrstva, glavni inženirji direktij, namestniki generalnih in glavnih direktorjev za kadre ter sekretarji partijskih organizacij v direktorijah in podjetjih. Na konferenci so analizirali delovne skušnje iz prvega trimesečja t. l. in naloge, ki čakajo podjetja težke industrije. Za ministrom Leskoškom sta pomočnika ministra imela svoje referate, v katerih sta se dotaknila najaktualnejših problemov v podjetjih ministrstva in bodočih nalog.

Na konferenci so sprejeli sklepe o personalnih vprašanjih, o delu v planskem in operativnem sektorju ter nalogah v kapitalni graditvi. Na konferenci so ugotovili, da se naša težka industrija uspešno razvija, hkrati pa so obsodili škodljive pojave pri delu nekaterih podjetij. Prva naloga pri uspešnem izpolnjevanju planov v podjetjih težke industrije je vztrajna borba za strokovni dvig novih 15.000 delavcev. Nekatera podjetja pri tem niso sodelovala dovolj z upravami za vključevanje nove delovne sile. Podjetja si morajo vztrajno prizadevati, da bi čim bolj izboljšala življenjske pogoje delavcev, ki prihajajo v podjetja težke industrije.

Pravilno izpolnjevanje uredbe o plačah delavcev v kovinski industriji je sestavni del borbe za mobilizacijo nove delovne sile. Glede na to, da je vprašanje plačilnega sistema eno osrednjih vprašanj, ne smemo dopuščati napak. Ponekod so delavci zaradi prenizko postavljenih norm zaslužili preveč. Posamezne direktije in podjetja niso vedno izpolnjevala svojih nalog, ker niso upoštevala dovolj tehničnega napredka naše delovne sile v proizvodnji. V tovarni kmetijskih strojev v Mariboru so norme nerealne in delavci jih lahko brez posebnega prizadevanja presežejo. Podoben primer je tudi v osijski livarni.

Te dni se bodo končali tečaji za normiranje in izšla bo metodološka normiranja za kovinsko industrijo ter predpisi o evidenci delovnih norm. Do 1. junija morajo pričeti delati vsi delavci v serijski proizvodnji po normah. Popisali so stroje v obratih, ugotovili izkoriščanje zmogljivosti in kakšen je plačilni fond v zvezi s kategorizacijo zaposlitev. Navzlic dobrim uspehom je bilo nekaj podjetij, ki tega dela niso vzela resno. Popis bo pripomogel, da se bo proizvodnja v podjetjih pravilno razvijala in ustvarila bo boljše pogoje za povečanje storilnosti in da bodo odpravili težave. Sklenili so, da bodo v podjetjih uvedli centralno evidenčno službo, ki bo pripomogla, da bo težka industrija pravilno izpolnjevala svoje naloge. (Tanjug)

ZACETEK II. KONGRESA SINDIKATA RUDARJEV JUGOSLAVIJE

V Beogradu se je začel drugi kongres Sindikata rudarjev Jugoslavije. Kongres so se udeležili: minister za rudarstvo zvezne vlade in član CK KPJ Svetozar Vukmanović-Tempo, generalni sekretar centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević, predstav. množ. organizacij in nad 100 gostov iz vse države. Rudarske sindikalne organizacije zastopa okrog 400 delegatov iz vse države.

Kongres je začel predsednik centralne uprave Sindikata rudarjev Jugoslavije Nikola Jakšič, ki je predlagal, da bi izvolili v častno predsedstvo

kongresa CK KPJ s tovarišem Titom na čelu. Kongres je predlog sprejel ob burnem vzklikanju CK in tovarišu Titu. Ko so udeleženci potrdili dnevni red je kongres vodil v imenu CK KPJ in zvezne vlade Svetozar Vukmanović-Tempo. V imenu centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije je kongres pozdravil Ivan Božičević, v imenu najboljšega rudarskega kolektivca pa Ahija Sirotnović, večkratni udarnik in nosilec odlikovanja I. stopnje. Poročilo o delu Zveze rudarskih sindikatov v času od I. do II. kongresa je imel Nikola Jakšič.

Rudarji so počastili svoj kongres z velikimi delovnimi uspehi

V počastitev II. kongresa Sindikata rudarjev Jugoslavije, ki se je začel dne 19. aprila v Beogradu, so rudarji organizirali »udarniški predkongresni teden«. Več rudarskih kolektivov je doseglo zelo velike uspehe med tekmovanjem. Skoraj povsod so presegali dnevne in dekadne proizvodne naloge.

Pomemben uspeh so zlasti dosegli rudarji in toplinski delavci v Treptu. V prvih desetih dneh tega meseca so izpolnili plan za proizvodnjo rude za 105,18%, plan za proizvodnjo rafinirane svince pa celo za 150%. S tem so dosegli doslej največjo proizvodnjo v Treptu. V počastitev kongresa rudarjev so 17. t. m. nakopali 1800 ton več rude, kakor je določal plan.

Velike uspehe so dosegli tudi v premogovnikih. V premogovniku »Dobra srečec« so 17. t. m. delali prostovoljno,

da počastijo kongres. Proizvodni plan so izpolnili za 105%. Tudi v Sloveniji so rudarji delali 17. t. m. prostovoljno. Dela se je udeležilo nad 2000 rudarjev. Najboljši uspeh so dosegli v Ljubljani, kjer so opravili 95% normalne dneвне proizvodnje. V Brezi (BiH) se je prostovoljno delo začelo v soboto zvečer (16. t. m.). Dnevni proizvodni plan za soboto so presegli za 10,5%. Lep uspeh so dosegli tudi v Banovcih. V nedeljo 17. t. m. so prišle v premogovnik delat frontne brigade iz Brekega in okolice. Železničarska brigada iz Brekega je presegla normo za 40%. V Kreki so se rudarji najboljši mladinske brigade zavezali, da bodo s premogom vsak dan nakopali po 50 ton premogov. Po zgledu te brigade se ravnaajo zdaj ostale mladinske brigade v Kreki, ki so se zavezale, da bodo presegle mesečno proizvodno nalogo.

LETOŠNJA KAPITALNA GRADITEV NA DRŽAVNIH POSESTVIH IN EKONOMIJAH

Resolucija II. plenuma CK KPJ je določila za okrepitev državnih posestev in ekonomij izpolnitev letošnjega plana kapitalne graditve kot najpomembnejšo nalogo.

Za letošnjo kapitalno graditev na državnih posestvih je določenih več milijard dinarjev. V LR Sloveniji bodo izdali letos za graditve dvakrat več kakor lani. Državno posestvo Belje bo zazidalo nad 150.000 kub. m površine v vrednosti nad 400 milijonov din. Po uredbi zvezne vlade bodo letos razen objektov težke industrije gradili tudi stanovanjska poslopja na državnih posestvih. Vse to opozarja na pomen letošnje kapitalne graditve v socialističnem kmetijskem sektorju.

Pri dosedanjem izpolnjevanju tega plana je bilo več napak. Skoraj nobeno državno posestvo ni lani izpolnilo plana kapitalne graditve, zlasti tam, kjer so dela vodila gradbena podjetja. Lanskoletnega plana kapitalne graditve na državnih posestvih na splošno niso izpolnili zaradi primanjčovanja gradiva, delovne sile in prevoznih sredstev.

Centralna uprava sindikatov gradbenih delavcev lani ni posvečala dovolj pozornosti kapitalni graditvi na posestvih, s katerimi tudi ni imela dovolj stikov. Centralna uprava bo izdelala letos posebne načrte za vse svoje organizacije na terenu, kjer bo posvečala planu kapitalne graditve prav takšno pozornost, kakor izpolnitvi proizvodnega plana državnih posestev. Sindikalne organizacije bodo dobile posebna navodila. Lani so prepozno izdelani načrti onemogočili enakomerno izpolnitev gradbenega plana. Dela so se zakasnila tudi zaradi tega, ker gradbena podjetja niso razporejala gradiva na prioritete objekta. Tudi statistična služba glede kapitalne graditve, zalog gradiva in števila delavcev lani ni bila tako organizirana, da bi imeli pregled nad deli in bi lahko storili potrebne ukrepe.

Odločilni činitelj pri izpolnjevanju plana kapitalne graditve na državnih posestvih pa je tudi letos delovna sila. Sklepanju pogodb z delavci in namestitvi pa doslej tudi letos niso posvetili dovolj pozornosti. Uprava za delovno silo ministrstva za delo FLRJ je pošljala doslej samo nekvalificirane delavce, čeprav dela večje število strokovnih gradbenih delavcev po vaseh ali pa na manjših poslopih.

Pri izpolnjevanju gradbenega plana na državnih posestvih bodo letos poleg lanskih skušenj pomagale tudi uredbe o prioritetenih objektih, varčevanju in racionalnem izkoriščanju gradiva, pravočasno sklepanje pogodb itd. (Tanjug)

Djuro Djaković - neustrašni borec za pravice delovnega ljudstva Jugoslavije

Ob prevozu njegovih posmrtnih ostankov v Beograd

Da bi dostojno počastili spomin Djure Djakovića, heroja jugoslovenskega proletariata, je CK KPJ odločil, da bodo posmrtni ostanke Djure Djakovića, ki so ga po zverinskem uboju pokopali v vasi Sv. Duh na Ostem vrhu v Sloveniji, prepeljali v Beograd, kjer ga bodo ob 20-letnici njegove smrti, dne 24. aprila, položili v grobnico na Kalemegdanu, poleg narodnih herojev Ivana Milutinovića in Iva-Lole Ribarja.

Pred 20 leti, dne 25. aprila leta 1929, so policijski hlapeci krvave monarhofašistične diktature zverinsko ubili sekretarja Komunistične partije Jugoslavije Djura Djakovića. Od rane mladosti pa do svoje herojske smrti je visoko držal zastavo borbe za osvoboditev delavskega razreda in delovnega ljudstva.

Djuro Djaković se je rodil 30. novembra 1886. leta v Brodski Varoši, vasi pri Slavonskem Brodu, v siromašni kmečki družini. Še kot otrok je zapustil rodni krov ter se šel učiti kovinske obrti. Že v mladih letih je občutil bič kapitalističnega izkoriščanja in suženjstva.

Djuro Djaković se je aktivno udeležil prvih delavskih stavk v Bosni in Hercegovini leta 1905. in leta 1906. V borbi proti avstrijskim oblastem, ki so z najstrožjimi ukrepi zatirale stavke in delavske gibanje sploh, je postal Djuro Djaković že leta 1910. voditelj mladinskega socialističnega gibanja v Sarajevu, kjer je bil ta čas zaposlen v tobačni tovarni. Tedaj je organiziral veliko stavko vseh sarajevskih gradbenih delavcev. Postal je član uprave Zveze kovinarjev za Bosno in Hercegovino in član uprave Glavne delavske zveze Bosne in Hercegovine. Djaković je postal eden glavnih voditeljev revolucionarnega delavskega gibanja v Bosni in Hercegovini. Po izbruhu prve svetovne vojne so ga avstrijske oblasti obsodile na smrt zaradi zvele izdajstva oziroma protivojnega propagande. Djuro Djaković je eden izmed tistih prvoborcev delavskega gibanja Jugoslavije, ki se je prekalil v številnih borbah od pričetka razvoja socialističnega gibanja v Bosni in Hercegovini. Po vojni se ni pridružil izdajalcem delavskega razreda, oportunistom, reformistom in naslednikom druge internacionale, marveč je ostal zvest svojemu razredu ter najaktivneje sodeloval pri ustanavljanju Komunistične partije Jugoslavije. Po kongresu združitve leta 1919. je Djuro Djaković kot vidni voditelj, okrog katerega so se zbirali revolucionarni delavci Sarajeva, sodeloval v Bosni in Hercegovini pri organizacijski krepitvi Socialistične delavske stranke (komunistov). Kot ugledni sindikalni delavec je bil Djuro Djaković leta 1919. in 1920. član Centralne uprave Zveze kovinarjev. Na II. kongresu KPJ v Vukovaru l. 1920. je bil Djuro izvoljen v Centralni svet KPJ. To leto je bil Djaković pri volitvah za ustavodajno skupščino, ki so bile izvedene v znamenju volivnega terorja, zlasti proti komunistom, izvoljen za narodnega poslanca. Najaktivneje se je boril proti neljudskemu režimu. Od leta 1918. do 1921. je organiziral velike stavke v Bosni in Hercegovini, zlasti stavko rudarjev v Bosni konec leta 1920., ki je bila krvavo zadušena. Boril se je proti oportunistom in renegatom bratom Jakšič in njihovim pristašem v Sarajevu. Junija leta 1921. se je kot delegat KPJ udeležil III. kongresa komunistične internacionale v Moskvi.

Po »Obznanič in po vidovdanskem atentatu na kralja Aleksandra, ko je vladajoča buržoazija izkoristila slabosti

vojitelj delavskega gibanja, pričela z množičnim terorjem in izdala barbarski zakon o zaščiti države, je bil v Beogradu poleg drugih komunističnih poslancev aretiran tudi Djuro Djaković. Djura Djakovića so pretepli in odvedli v Sarajevo. Ker policija ni mogla ugotoviti kaznivega dejanja, ga je izgnala v rodni kraj Brodska Varoš, kjer je bil pod stalnim policijskim nadzorom in ni smel obiskati niti Slavonskega Broda, ki leži v neposredni bližini. Kljub težkim gmotnim razmeram pa je nadaljeval svoje partijsko delo ter vodil sindikate in partijsko delo v Slavonskem Brodu, kamor je prihajal skrivaj. Jeseni l. 1926.

bo. Pismo konference zagrebske partijske organizacije, ki je bilo poslano Komunistični Internacionali februarja 1928. leta in ki zahteva od Kominterne vso pomoč za likvidacijo frakcijske borbe v KPJ, je zateklo Djura Djakovića v Moskvi, kjer je ta čas obiskoval leninsko vseučilišče. Dobil je nalogo, naj uresniči tako imenovano »odprto pismo«, ki ga je poslala Komunistična Internacionala celotnemu članstvu KPJ. V javnem pismu je ugotovljeno, da je do tega nezdravega in težkega stanja v Partiji prišlo predvsem zaradi frakcijskih borb in ne samo zaradi izredno težkih delovnih pogojev, ilegalnosti Partije in belega teror-

Djuro Djaković

je prispel Djaković v Zagreb ter postal tajnik oblastnega odbora Zveze kovinarjev za Hrvatsko.

Ker je uvidel, da frakcijska borba, ki se je pričela v vrhovih Partije že ob začetku leta 1921., silno škoduje razvoju KPJ in uspešni borbi delavskega razreda, je Djuro Djaković navzlic temu, da je moral preživeti skoraj 5 let v internaciji, aktivno sodeloval v borbi proti frakcijskemu v Partiji. Trdno je zaupal v revolucionarno silo delavskega razreda. Boril se je za boljševizacijo Partije, zbral okrog sebe zdrave proletarske sile ter jih učil, da je enotnost Partije največje poročstvo za zmago proletariata. Bil je proti levi in desni frakciji, ki sta čedalje bolj zaostrovali frakcijsko bor-

ja. Frakcijsko je bilo tisto zlo, ki je zaviralo razvoj in boljševizacijo Partije. Ko se je Djuro Djaković kot tajnik CK KPJ vrnil v domovino, se je z vsemi silami boril proti desnim in »levim« frakcijskim, pripravil IV. kongres Partije ter uresničil »odprto pismo«. Predvsem po zaslugi Djure Djakovića, ki je bil duša začasnega vodstva, je bil v pol leta dosežen velik uspeh v konsolidaciji Partije, tako da je bil lahko že jeseni leta 1928. IV. kongres Partije.

Na IV. kongresu KPJ v Dresdenu je bilo izvoljeno novo vodstvo, za sekretarja pa je bil izvoljen Djuro Djaković. Partiji in sindikatom ni več grozil razcep. Ne glede na strahotivo nasilje po proglasitvi monarhofašistične diktature dne 6. januarja 1929 se je Djuro Djaković vrnil v domovino v drugi polovici februarja istega leta. Kot neustrašljiv organizator je pričel uresničevati sklepe IV. kongresa Partije. 20. aprila ga je aretirala zagrebska policija. Djuro Djaković se ni uklonil svojim razrednim sovržnikom. Ko so krvniki navzlic strahovitemu mučenju spoznali, da ne bodo mogli iz Djakovića spraviti niti ene besede, so ga odpeljali polmrtnega na avstrijsko mejo in ga tamkaj ubili dne 25. aprila leta 1929. Za njim je bil ubit tudi Niko Nečimović, tajnik »Rdeče pomočke. Policija je objavila, da ju je ubila, ko sta skušala pobegniti.

Uboj Djure Djakovića je bil najhujši udarec za Partijo. Lik Djure Djakovića, njegovo junaško zadržanje pred razrednim sovržnikom, mržnja in prezir, s katerima je odgovarjal na vsa mučenja, so bili svetel zgled neštetiim borcem delavskega razreda, ki so, kakor on, darovali svoja življenja v borbi za ideale, ki jih danes uresničujemo. Djuro Djaković je vse svoje življenje posvetil stvari delavskega razreda in delovnega ljudstva. Bil je neustrašljiv, vztrajen in načelen. Z vsemi silami se je zavzemal za boljševizacijo Partije, za odpravo frakcijskih borb, da bi lahko Partija izpolnila zgodovinsko nalogo osvoboditve delovnega ljudstva pred izkoriščanjem in zatiranjem, da bi ustvarila boljše in pravičnejše družbeno ureditev. Pri tej nalogi ni varčeval s svojimi silami. Visoko je dvigal nepremagljivo zastavo marksizma-leninizma. Njegovo borbeno življenje in herojska smrt sta bila vzor zdravemu proletarskemu jedru, ki se vztrajno borilo za boljševizacijo Partije, ki je po vseh težavah ustvarilo enotnost Partije, povedlo jugoslovenske narode skozi zmagovito narodnoosvobodilno vojno in ljudsko revolucijo in jih sedaj pri graditvi socializma smelo vodi do zmage.

Višja partijska šola pri CK KPJ danes ponosno nosi ime Djure Djakovića. Velika tovarna vagonov v Slavonskem Brodu in mnogo drugih tovarn, delovnih brigad in kmetijskih obdelovalnih zadrug se ponosa z njegovim imenom.

Večna slava vernemu sinu Komunistične partije Jugoslavije, neustrašnemu borcu za osvoboditev delavskega razreda in delovnega ljudstva Jugoslavije izpod kapitalističnega jarma — Djuri Djakoviću!

bišću zadržnega doma živahno. Tudi so Renčani doma in pri vaščanih, ki delajo še drugod v sečanskem okrugu, zbrali 63.520 din. Rojaki iz Amerike so poslali že prej 243 dolarjev za postavitev spomenika padlim borcem.

Odbor, ki vodi gradnjo zadržnega doma in spomenika padlim junakom, se

Načrt za spomenik padlim borcem v Renčah

najtopleje zahvaljuje vsem derovalcem, hkrati pa se odbor obrača še na druge, ki so zaposleni v raznih drugih krajih in v Ljubljani, naj tudi oni po svojih močeh prispevajo za spomenik.

Načrt za spomenik je izdelal domačin tov. Mozetič Martin. Postavljen bo na višjemem prostoru, sredi in to urejenega parka na vaštem trgu, to je na najlepšem in najbolj vidnem mestu v vasi. Spomenik bo iz najlepšega belega kraškega marmorja. Izdelujejo ga najspodobnejši kraški kamorci, ki se požrtvovalno trudijo. Na spominski plošči za spomenikom bodo vklesana imena vseh v borbi in internaciji padlih tovarišev. Spomenik bo simbol borbenosti in ponos Renčanov.

K. A.

V Renčah bodo odkrili velik in lep spomenik padlim borcem

Renče so že v narodnoosvobodilni borbi zaslovene. Renčani so vsi sodelovali v Osvobodilni fronti ter dali tudi velik krvni in materialni prispevek za osvoboditev izpod tujeja jarma in za priključitev k FLRJ. Prvi OF odbor na Primorskem je bil tam ustanovljen.

V času NOB so se zadrževali v Renčah večje in manjše partizanske enote. Žene in dekleta so šivale, prale, predle in pletle za partizanske borce. Tudi partizanske bolnice so bile v Renčah. Žene in dekleta so tam kuhale in stregle ter večkrat kljub smrtni nevarnosti skrivale ranjence pod svojo streho pred sovražniki. Renče so bile skoraj ves čas NOB na pol osvobodeno ozemlje. Sovražnik se nikoli ni počutil varnega v Renčah. Vedno je z bliskovito naglico izvrševal eksekucije, ropal in požigal ter nato zbežal. V sovrastvu do renškega prebivalstva je okupator požgal in uničil 132 stanovanjskih in gospodarskih poslopj. 20. maja 1944. leta je požgal celo naselje Ozrenj, pobil nekaj italijanskih partizanov ter vso družino Mozetič zažgal v lastni hiši, ker je v njej izsedel bunker. V zaporih in internaciji je bilo 174 Renčanov, 73 pa jih je dalo svoja dragocena življenja za svobodo. Renče so dale 333 partizanskih borcev in veliko število terenskih aktivistov, kurirjev in kurirk, od katerih so mnogi po drugih okrajih ter v Ljubljani v raznih državah in drugih ustanovah.

V Renčah danes nadaljujejo z borbeno tradicijo. Sklenili so, da bodo poobličili delo pri gradnji zadržnega doma, tako da bo do gradnje l. maja letos, ko ga bodo svečano odprli. Do 1. maja bodo padlim renčkim borcem zgradili tudi lep spomenik na trgu v Renčah. Vsak za delo sposoben frontovec se je obvezal, da bo do 1. maja naredil po 40 prostovoljnih delovnih ur pri gradnji zadržnega doma in spomenika padlim borcem. Tisti vaščani pa, ki so zaposleni izven domačega kraja in ki jim zaradi oddaljenosti ne bo mogoče pomagati pri gradnji, bodo pa prispevali v denarju vrednost 40 delovnih ur.

Že od konca januarja je na grad-

Ureditev lastninskih vprašanj zemljišč bivših agrarnih skupnosti

Po uredbi vlade LR Slovenije je treba v dveh letih po uveljavitvi uredbe preiskati vse primere prilastitev državnih zemljišč, ledin in zemljišč bivših agrarnih skupnosti.

Za prilastitev se šteje po predpisih te uredbe vsaka samolastna pridobitev posesti zemljišč, kakor tudi pridobitev posesti na podlagi delitve ali odsvojitve, ki je pristojna državna oblast ni potrdila ali ni priznana po zakonu o agrarnih skupnostih.

Uredba ima velik pomen predvsem zaradi tega, ker rešuje lastniška razmerja v zvezi s splošnim ljudskim premoženjem. Prilastena zemljišča se ne bodo priznala sedanjim posestnikom, če ležijo sredi zemljišč splošno ljudskega premoženja če so napoti komunikacijam, če so glede na krajevne razmere prevelika in če so bila prilastena na način, ki v kraju ni v navadi. Takšna zemljišča se odvzamejo posestnikom praviloma v celoti. Če so pa le napoti komunikacijam, se lahko odvzame samo del, ki ga potrebujejo bodisi za cesto, železnico ali daljnovod.

Pod prevelikimi zemljišči je treba razumeti takšna, ki skupaj z drugo obdelovalno zemljo posestnika merijo nad 5 ha, pri vrtnarskih zemljiščih in kjer zemljo uporabljajo za intenzivno obdelavo v bližini večjih mest, pa če obsega zemljišče nad 2 ha. Preveliki gozdovi in gozdna zemljišča so tista prilastena zemlja, ki obsega skupno z drugimi gozdovi ali gozdnimi zemljišči posestnika v negozdnih krajih nad 2 ha, v gozdnih pa nad 5 ha. Za gozdna področja veljajo tista na posameznih krajevnih ljudskih odborih, kjer zavzemajo gozdovi in gozdna zemljišča najmanj 45% celotne površine.

Če prilasteno zemljišče ne bo priznано dosedanjemu lastniku, bo smel posestnik ob svojih stroških podreti stavbe in naprave, ki jih je postavil. Po predlogu pristojnega državnega organa, in sicer ljudskega odbora, državnih kmetijskih in gozdnih gospodarstev, pa komisija za razlastitev lahko zaradi splošnih koristi sklene, da posestnik stavbe ali naprave ne sme odstraniti. V tem primeru mora državni organ dati posestniku odškodnino v gotovini ali

v enakovrednem predmetu. To velja tudi za sadna drevesa in trte.

Državni organi, ki bi bili pristojni za upravljanje prilastčenega zemljišča, morajo čimprej ugotoviti vse primere prilastitev v svojem območju. Za vsak primer morajo takoj zbrati podatke, ki so potrebni za presojo, ali se naj zemljišče prizna sedanjemu posestniku ali ne. Najpozneje v dveh letih po uveljavitvi uredbe mora pristojni državni organ izdati odločbo, da se prilasteno zemljišče prizna sedanjemu lastniku, če ni pogojev za razlastitev. Če pa je državni organ mnenja, da ni pogojev za priznanje lastniške pravice dosedanjemu lastniku, morajo najpozneje v dveh letih predlagati, da se prilastitev ne prizna.

Če leži prilasteno zemljišče v območju dveh ali več okrajnih ljudskih odborov, je treba poslati predlog izvršnemu odboru tistega okrajnega in mestnega ljudskega odbora, v katerem območju je večina prilastčenega zemljišča. O predlogu odločajo okrajne komisije za prilastitev. Takšno komisijo sestavljajo predsednik in dva člana. Predsednik je poverjenik za kmetijstvo in gozdarstvo. En član mora biti kmetijski ali gozdarski strokovnjak, drugi pa poznavalec krajevnih razmer. Komisija izda na podlagi zbrancega gradiva pismeno odločbo, ki obsega med drugim izrek, ali se prilasteno zemljišče prizna posestniku v last ali ne, v primeru pa, ko se mu ne prizna, nalogo, da mora zemljišče izročiti pristojnemu državnemu organu. Proti odločbi komisije za prilastitev se lahko pritožita posestnik in državni organ, ki je vložil predlog, in sicer v 15 dneh.

Če komisija ali ministrstvo odloči, da se prilasteno zemljišče prizna prilastitelju v last, lahko državni organ, pristojen za upravljanje, začne v dveh letih po uveljavitvi odločbe pri sodišču spor z zahtevkom, da se odločba razveljavi in posestniku naloži, naj prilasteno zemljišče vrne.

Nadzorstvo nad izpolnjevanjem te uredbe bo imelo kmetijsko ministrstvo. Zato mu morajo državni organi, pristojni za upravljanje prilastitvenih zemljišč, in komisije za prilastitev pošiljati svoje odločbe in poročila o delu.

Kmalu bodo odšle na gradnjo avtomobilske ceste in Novega Beograda mladinske brigade druge izmene

1. aprila je odšlo iz Slovenije na gradnjo avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« in Novega Beograda šest mladinskih delovnih brigad. V brigadah je bila samo kmečka mladina. Plan te prve izmene, oziroma obveznost, pa ni bila v celoti izpolnjena. Obveznost so izpolnili ali pa celo presežili samo tisti mladinski aktivni, kjer je bilo politično delo dobro in načrtno. Je pa več aktivov, ki so se sicer obvezali, da bo iz njihovih vrst odšlo nekaj mladincev na gradnjo, vendar pa te svoje obveznosti niso izpolnili. Značilno je, da so v teh brigadah večinoma mladinci in mladinke iz vrst revnih kmetov ter hlapeci in dekke, ki so jih mladinski aktivni znali odtegniti izkoriščanju. Ti mladinci in mladinke so pokazali, da se zavedajo dolžnosti do svoje socialistične domovine. Mladina iz vrst srednjih in bogatih kmetov pa se teh aktiv skorajda ne udeležuje. Dogajajo se celo primeri, da sinovi in hčerke večjih kmetov zavirajo to akcijo in vršijo propagando proti odhodu mladine v brigado. V primerih, kjer je mladinska organizacija šibka in ni sposobna izpolniti dane obveznosti ter razbiti kulaške propagande proti mladinskih aktivom, je nujno potrebna pomoč drugih množičnih organizacij. Le z vztrajnim pojasnjevanjem pomena teh velikih delovnih akcij in z najostrejšim razkrinkavanjem sovražnih gesel bo mladina lahko izpolnila dano obveznost.

Pri dosedanjem pripravljanju mladine

v brigade je bila tudi največja pomanjkljivost ta, da so začele mladinske organizacije z resno agitacijo navadno šele teden dni pred odhodom brigade. To napako je treba čimprej odpraviti in mladinski aktivni morajo neprestano pojasnjevati mladini važnost teh akcij. Mladinci in mladinke se bodo javili v brigade le taktar, ko jim bo popolnoma jasno, kako važen je njihov prispevek pri zgraditvi velikih objektov petletnega plana. Vsak mladinski aktiv si mora izdelati točen plan in pregled nezaposlene mladine ter političnega dela med to mladino.

Ta akcija je prav posebno važna tudi zaradi tega, ker se bodo kmečki mladinci in mladinke prav v brigadah politično še bolj razgledali in bodo po vrnitvi z mladinskih akcij pripravljene vstopati v težko industrijo in rudarstvo, kjer je nujno potrebna mlada delovna sila. V agitaciji za udeležbo mladine v brigado lahko močno pomagajo tudi učni centri predvojnjske vzgoje.

V drugi izmeni bo odšlo iz Slovenije na gradnjo avtomobilske ceste in Novega Beograda šest mladinskih delovnih brigad. Te brigade morajo biti polnoštevno pripravljene za odhod že dne 28. aprila, za kar morajo posebno skrbeti tudi okrajni komiteji Ljudske mladine. Le če bo ta naloga v celoti izvršena, bo mladina izpolnila obveznost, ki jo sprejela na svojem IV. kongresu.

Z. T.

LR Makedonija je razdeljena v tri oblasti

Skopje, 19. aprila. Včeraj je bilo tu peto redno zasedanje Narodnega sobranja LR Makedonije. Navzoči so bili podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Dimitar Vlahov, predsednik Prezidija Narodnega sobranja Makedonije Bogoja Hotev, predsednik vlade LR Makedonije Lazar Koliševski s člani vlade ter ministra zveze vlade Ljubčo Arsov in Bane Andrejev.

Na zasedanju so sprejeli zakone o razdelitvi teritorija LR Makedonije na oblasti, o izvolitvi in delovanju začasnih oblastnih ljudskih odborov, javnem

redu in miru, o proglasitvi gozd. predela okrog Mavrovskega polja za narodni park, o lovu in o spremembi in dopolnitvi zakona o agrarni reformi in kolonizaciji na ozemlju Makedonije.

V Makedoniji bodo ustanovili po zakonu o razdelitvi ozemlja LR Makedonije na oblasti — tri oblasti: skopska s sedežem v Skoplju, bitoljska s sedežem v Bitolju in šipska s sedežem v Štipu. Skopje kot glavno mesto republike bo izločeno iz skopske oblasti in bo tvorilo posebno administrativno teritorialno področje.

Opekarški delavci tekmujejo v počastitev II. kongresa ZSS

V številnih obratih podjetja »Celske opekarne« je povsod oživele delo. Delavci so prevzeli velike tekmovalne obveznosti in zdaj jih že uspešno izpolnjujejo. Na novo sezono so se pripravljali pozimi. V stari Jugoslaviji so bili opekarški delavci pozimi nezaposleni ter so med stradanjem težko čakali, kdaj se bo začela sezona. Zdaj pa pozimi pripravljajo ter čistijo stroje, kopijejo glino ter urejajo vse, da se more spomladi začeti sezona izdelovanja in žganja opeke. V pretekli zimi so obiskovali tudi tečaj, da so se usposobili za delo.

Ko je delovni kolektiv Josipdola napovedal tekmovanje, so podružnice Celskih opekar takoj obravnale o tekmovanju v počastitev II. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in sprejele tekmovalne obveznosti. Tako se je kolektiv celskega obrata zavezal, da bodo plan za iz-

delavo surove opeke izpolnili do 25. maja; prvotno so določili, da bo izpolnjen do 31. maja. Delovni kolektiv obrata v Zalcu se je zavezal, da bo plan izpolnil do 26. maja ter ga presegele za 20%. Povečati hoče tudi kakovost izdelkov za 20%. Kolektiv obrata v Ljubecni hoče izpolniti plan za izdelavo surove opeke za april in maj do 25. maja. V počastitev II. kongresa ZSS bodo s prostovoljnimi delom naredili 15.000 zidakov. Tudi v obratu Bukovžlak bodo v počastitev kongresa izdelali več tisoč zidakov in brovce. V brežiškem obratu hočejo do 26. maja preseči plan za proizvodnjo surove opeke za 10% in prispevali bodo 300 prostovoljnih delovnih ur. V vseh obratih so se zavezali znižati število izbratov ali jih popolnoma odpraviti. Okrepili bodo delovno disciplino, poglobljali prosvetno delo, ustanovili rdeče korbice itd.

